

#### Література:

1. Пустовалова Л.М. Загальна хімія. – Ростов-на-Дону, 2005.
2. Екологічна хімія. Під. Ред. Ф. Корте. М.: Мир. 1996.

### **СЕКЦІЯ 3 ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ВИСОКОЕФЕКТИВНИХ ПРОГРАМ І ТЕХНОЛОГІЙ В РІЗНИХ ГАЛУЗЯХ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

**УДК 330.131.5:621.8.03**

О.В. Григор'єва, к.е.н., доцент  
Полтавський національний технічний  
університет імені Юрія Кондратюка,  
Т.С. Ноженко, студент  
Universität Ulm, м. Ульм, ФРН

#### **ЕКОНОМІЧНІ ВАЖЕЛІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ПРОЕКТІВ**

Однією з складових потенціалу підприємства і країни в цілому є його природно-ресурсна частина, що створює національне багатство і потребує її справедливої економічної оцінки. Це необхідно не тільки з метою визначення реальної вартості природних ресурсів, а й для стимулювання вибору шляхів їх раціонального використання. Дуже часто спостерігається недооцінка окремих компонентів природного середовища, що призводить до їх безповоротного виснаження і, як наслідок, повного знищення. Тому першочерговим завданням охорони та раціонального природокористування є удосконалення нормативної бази та застосування економічних важелів, які б сприяли обмеженню потреб природокористувачів у залученні вичерпних природних ресурсів. До цієї проблеми додається й проблема енергозабезпечення підприємств, яка набуває підвищеної актуальності в сучасних умовах. Все це разом обумовлює необхідність дослідження можливості використання альтернативних джерел енергії, умов та важелів, які б сприяли впровадженню енергоефективних проектів на підприємствах.

Для вдалого впровадження необхідних заходів забезпечення належного рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції, комфортних умов праці та умов надання соціальних послуг населенню необхідно вирішити проблеми енергоефективності у різних сферах життєдіяльності суспільства. Тому створення енергоефективних проектів, які включають диверсифікацію джерел енергії та використання джерел їх поновлення, набуває все більшого значення для розвитку усіх сфер економіки. Але, розуміючи складність впровадження енергоефективних проектів, неможлива їх реалізація на підприємствах без відповідної державної політики в даній сфері. Для значного підвищення енергоефективності на великих підприємствах зазвичай створюють програми енергозбереження або енергоефективні проекти, в які включають всі необхідні

заходи з підвищення енергоефективності виробництва та господарювання . Вони поділяються на ті, впровадження яких не потребує витрат, такі, що потребують незначних витрат, та найбільш перспективні, які проте потребують значних витрат. Послідовність їх реалізації за накопиченим досвідом зазвичай наступна: першочергові безвитратні, потім маловитратні, а перспективні енергозберігаючі заходи, хоча вони забезпечують найбільший ефект, – в останню чергу, тому очевидно, що кожній одиниці зниження енергоємності відповідають різні капіталовкладення, які збільшуються з часом, і ефективність програм енергозбереження поступово знижується, тому, після виконання безвитратних рекомендацій, впровадження маловитратних заходів та одного-двох масштабних проектів з енергозбереження зусилля у цьому напрямку дедалі слабшають, не зважаючи на величезний потенціал зниження енергоємності. Проте, позитивний ефект дає саме реалізація всього комплексу заходів. Економічні важелі впровадження енергоефективних проектів формуються за рахунок державної політики регулювання сфери енергетичного забезпечення, внаслідок дії ринкового механізму господарювання, як частина загальної стратегії розвитку підприємства.

Державну політику у сфері енергозбереження фахівці визначають її як процес здійснення конкретних дій органами державної влади з метою впливу на національну економіку для забезпечення ефективного і раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів [1]. Безумовно, державне регулювання реалізується за допомогою певних механізмів, які складаються через систему засобів, важелів, методів та стимулів, за допомогою яких держава регулює економічні процеси, забезпечує реалізацію соціально-економічних та правових функцій [3].

Економічні важелі – інструменти управління економікою, які є невід'ємною частиною господарського механізму. Вони допомагають змінювати стан об'єкта, здійснювати повороти для досягнення певних економічних результатів. Економічні важелі можуть бути використані й для регулювання економіки як на макrorівні, так і на мікрорівні – для впливу на економічні процеси окремих підприємств, фірм. Для сфери енергозбереження дослідники визначають механізм державного управління як штучно створену складну систему, призначену для формування умов щодо збереження та ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, яка має визначену структуру, сукупність правових норм, методи, засоби інструменти державного впливу на систему енергоспоживання [2].

Основними економічними важелями впровадження енергоефективних проектів на підприємствах виступають:

- незалежність від державних електростанцій;
- субсидії від держави у вигляді встановленого «зеленого тарифу»;
- застосування економічних санкцій за марнотратне витрачання палива та енергії внаслідок безгосподарної або некомпетентної діяльності працюючих;
- введення плати за нераціональне використання паливно-енергетичних ресурсів у вигляді надбавок до діючих цін та тарифів залежно від перевитрат паливно-енергетичних ресурсів щодо витрат, встановлених стандартами.

В той же час при впровадженні і реалізації енергоефективних проектів існує низка наступних бар'єрів, які призводять до їх низької результативності:

➤ низька пріоритетність політики енергоефективності в національній економіці, що призводить до прийняття рішень, орієнтованих на найменш витратні й водночас найменш ефективні технології;

➤ у ході реалізації програм енергозбереження перевага надається контролю та адміністративно-організаційним заходам, що полягають у силовому обмеженні тепло- і енергопостачання. Це ж призводить до порушень в ході операційної діяльності;

➤ суб'єктам господарювання економічно не вигідно реалізовувати проекти енергозбереження, оскільки вони мають можливості отримувати належний рівень прибутковості іншими, неекономічними методами;

➤ низька виконавча дисципліна, недобросовісне управління, лобіювання інтересів певних фінансово-промислових груп.

Втім, важливою умовою застосування економічних важелів є всебічна підтримка з боку держави., стимулювання до використання підприємствами альтернативних джерел енергії, бо це не тільки призведе до зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, а й зменшить витрати державного бюджету на купівлю паливно-енергетичних ресурсів.

#### **Література:**

1. Стимулювання підприємницької діяльності у сфері енергоефективності у світі Податкового кодексу України/ Головне управління промисловості та розвитку інфраструктури Луганської ОДА. – Режим доступу: [www.loga.gov.ua](http://www.loga.gov.ua)

2. Дзяна Г. О. Соціально-екологічні аспекти реалізації державної політики у сфері енергозбереження України: [монографія] / Г.О. Дзяна, Р. Б. Дзяний. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2012. – 208 с.

3. Про затвердження Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2015 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2010 р. № 243// Офіц. вісн. України. – 2010. – №16. – С.116.

**УДК 658.26**

Т.О. Галайда, ст. викладач  
Полтавський національний технічний  
університет імені Юрія Кондратюка,  
А.Б. Акініна, студент  
TURIBA (м. Рига, Латвія).

### **ДОСВІД ЛАТВІЇ У ДОСЯГНЕННІ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЕНЕРГЕТИЧНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ КРАЇНИ**

Вивчення досвіду зарубіжних країн у галузі енергозбереження допоможе підвищенню енергоефективності вітчизняного виробництва та економічного використання енергетичних ресурсів у господарстві регіонів та країни в цілому.

Корисним може бути досвід Латвії у побудові механізму енергозбереження як чинника енергетичної безпеки.